

Diarienummer: S2019/00088/SOF

Till

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sof@regeringskansliet.se

**Förbundet FÖR delaktighet och jämlikhets remissvar
avseende betänkandet Översyn av insatser enligt LSS, SOU
2018:88**

Förbundet FÖR delaktighet och jämlikhet är en intressepolitisk organisation. Medlemmar är medborgare med funktionsnedsättning. Andra som vill ställa sig bakom vår jämlikhetskamp är välkomna att som solidaritetsmedlemmar ansluta sig till förbundet.

Vi verkar utifrån den konkreta, upplevda, inpå huden egna kända verkligheten i solidaritet med andra som liksom vi delar erfarenhet av ojämlikhet, diskriminering och förtryck.

Vi arbetar för ett samhälle där alla ska kunna leva och röra sig fritt utan begränsningar, ha makt över den egna tillvaron och rätt till goda levnadsvillkor. Det vill säga: Tillgänglighet - Delaktighet - Jämlikhet - Makt över våra liv.

Allmänt omdöme om utredningens innehåll och dess förslag

Vårt huvudintryck av utredningens betänkande är att dess förslag, särskilt de som gäller insatsen personlig assistans, inte är resultatet av en analys av dagens lagstiftning och hur den i praktiken tillämpas av de ansvariga myndigheterna, Försäkringskassan och kommunerna och genom en allt restriktivare rättspraxis.

Sedan 2008/09 har det blivit allt svårare att beviljas personlig assistans på grund av en skärpt rättspraxis som blir alltmer regelstyrd och lämnat allt större avstånd till vad som var LSS lagens mål och intentioner vid dess tillkomst 1994; att möjliggöra goda levnadsvillkor och ge förutsättningar med stöd av riktade individuella insatser för personer med omfattande funktionsnedsättningar att leva som andra.

Det övergripande syftet, som vi ser det, med utredningen olika förslag har varit att hålla ner kostnaden för insatsen personlig assistans. Några egentliga förbättringar jämfört med idag innebär därför inte utredningens förslag, utan de kommer istället att om de genomförs att leda till påtagliga försämringar för de som berörs.

Vi avstyrker således utredningens förslag i dess helhet.

Regeringens anvisningar till remissinstanserna

LSS och assistansersättningen är en viktig frihetsreform. Det övergripande syftet regeringen ser med översynen av LSS-lagstiftningen är en uppdaterad och bättre fungerande lagstiftning, som ger större hållbarhet och mer ändamålsenliga insatser. Kontinuitet, förutsägbarhet, kvalitet och rättssäkerhet är viktiga parametrar såväl för den personliga assistansen som för andra insatser. Den personliga assistansen är ett av de individuella stöden och en av flera insatser som bidrar till individens självständighet i enlighet med det nationella målet för funktionshinderspolitiken.

Citatet ovan är hämtat från socialminister Lena Hallengrens anvisningar till remissinstanserna. Anvisningarna är en följd av den massiva kritik som riktats först mot utredningsdirektiven och sedan mot utredningen.

I hennes anvisningar framhåller hon regeringens i egna ögon höga målsättningar för funktionshinderpolitiken, som utgår från FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar. I positiv mening uppfattar vi anvisningarna att regeringen genom att lyfta fram de funktionshinderpolitiska målen tonar ner, åtminstone indirekt, utredningens besparingsmål.

Konkretiserat innebär förskjutning i synsätt att regeringen tagit aktivt intryck av den massiva kritik som riktats mot de ”värsta” av utredningens förslag. I remissanvisningarna tydliggörs som en följd av detta att ”Remissen omfattar därför inte de förslag som handlar om att begränsa möjligheterna till assistans för barn och för personer med stor och varaktig funktionsnedsättning, samt förslaget om en schablon om 15 timmar för andra personliga behov för personer med assistans”.

Förbundet för delaktighet och jämlikhets kommentar/ställningstagande:
Utredningens förslag att ”den som har rätt till personlig assistans har rätt till stöd för andra personliga behov under 15 timmar per vecka” ska enligt regeringens anvisningar inte ingå i remissförfarandet.

Vi förutsätter därför i konsekvens med anvisningarna i remissmissivet att formuleringen i nuvarande lagtext vad gäller rätt till stöd för andra personliga behov kvarstår.

I förslaget till ny LSS-lag har texten om att den enskilde ska tillförsäkras goda levnadsvillkor flyttats från ”Rätten till insatser”, det som i den nya lagen benämns ”Mål och inriktning” till det mycket mer allmänt hållna 4 kap om ”Verksamhetens kvalitet”. Det som idag har status av att vara en rättighet för den enskilde blir istället ett allmänt hållet kvalitetsmål. Detta är helt oacceptabelt.

Utredningens förslag

LSS personkrets

Förbundet FÖR delaktighet och jämlikhet delar utredningens uppfattning att det är de med de mest omfattande funktionsnedsättningarna som har betydande svårigheter i den dagliga livsföringen eller har behov av särskilt kvalificerat stöd som även i fortsättningen bör ingå i personkretsen för LSS. De nuvarande tre grupperna inom personkretsen bör vara kvar.

Vår principiella motivering för detta ställningstagande är att det är dessa personer som är i störst behov av starka och tydliga rättigheter för att uppnå goda levnadsvillkor och kunna leva som andra.

Utredningen använder uttrycket ”att det är de med de mest omfattande funktionsnedsättningarna” som ska avgränsa personkretsen som ska ha rätt till LSS insatser. Våra erfarenheter av dagens rättstillämpning är att uttrycket ”med de mest omfattande funktionsnedsättningarna” leder till en alltför restriktiv tolkning och att avståndet till att vara hänvisad till bistånd enligt socialtjänstlagen i praktiken blivit allt för långt. Många får därför inte sitt behov av stöd tillgodosett på ett som borde vara följden av gällande funktionshinder politiska målen som riksdagen antagit.

En följd av den restriktiva rättspraxis som tillämpas är bland annat att personer som är dövblinda inte omfattas av LSS personkrets, vilket får till följd att de inte bedöms vara berättigade till insatsen personlig assistans, trots att det står utom allt tvivel att det är den insats som bäst tillgodoser deras behov av individuellt stöd i det dagliga livet. Personer med grava synskador har därför inte heller kommit att ingå i LSS personkrets, varför de inte har rätt till insatsen ledsagning trots att deras behov av denna insats borde vara självklar. Bristen på träffsäkerhet är här påtaglig, men har inte uppmärksamats av utredningen.

Svensk funktionshinderpolitik utgår från FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar. Innebörden av detta åtagande är sammanfattningsvis att personer med funktionsnedsättningar ska tillförsäkras alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter och främja respekten för deras inneboende värde. Av konventionen följer vidare att alla personer med funktionsnedsättning efter behov ska ha rätt till och

erhålla det stöd som krävs för att uppnå ett fullt och verkligt deltagande i samhället på samma villkor som andra.

Av vad som följer av konventionen ska Sverige genom sitt åtagande tillförsäkra personer med funktionsnedsättningar individuellt anpassade stödinsatser som ger faktiska förutsättningar att leva som andra. Idag omfattas endast de personer av denna rättighet som tillhör LSS personkrets, som därtill blir allt smalare.

Personlig service och boendestöd – en ny insats som utredningen föreslår

Insatsen personlig service och boendestöd riktas till personer som bor i en annan bostad än en bostad med särskild service och har behov av stöd i den dagliga livsföringen. Hen ska ha rätt till praktisk hjälp i hemmet, motivationsåtgärder, ledsagning, stöd vid föräldraskap och annat motsvarande stöd. Även den som bor i en bostad med särskild service kan ha rätt till sådant stöd om behovet inte tillgodoses genom det stöd som finns i den bostaden

Förbundet FÖR delaktighet och jämlikhets kommentar/ställningstagande:

Vi håller med utredningen att det finns personer som idag är i behov av insatsen personlig assistans, men som på grund av en allt skärptare rättspraxis varken har rätt till assistansersättning eller personlig assistans enligt LSS. Främst är det personer med fysiska funktionsnedsättningar, även med omfattande sådana, som drabbats. Borttagandet av tvåårsomprövningarna har tillfälligt minskat utflödet av de som sedan tidigare beviljats assistansersättning. När det gäller nyansökningar har situationen förvärrats. Beviljandegraden är idag endast cirka 7%.

Denna nedåtgående spiral som måste brytas. Det görs genom att behovsbedömningarna ändras, vilket kräver lagändringar för att komma ifrån den restriktiva rättspraxis som styr behovsbedömningarna på detta exkluderande sätt. De grundläggande behoven i sin helhet måste bedömas vara assistansgrundande på samma sätt som nu gäller för de grundläggande behoven sondmatning och behov av hjälp med andning. Således inte bara de delar av de grundläggande behoven som bedöms vara av personlig och integritetskänslig art.

Utredningens förslag att införa en assistansliknande insats – personlig service – innebär inga lösningar eller nya möjligheter, utan kommer istället att legitimera nuvarande situation och leda till en ytterligare skärpning av bedömningskriterierna för rätt till insatsen personlig assistans enligt LSS.

Så länge dessa restriktiva bedömningskriterier kvarstår för rätt till insatsen personlig assistans avstyrker vi förslaget att personlig service och boendestöd införs som en ny LSS insats.

Ledsagning

Utredningen föreslår att ledsagning tas bort som en särskild LSS insats och istället ingår i den nya insatsen personlig service och boendestöd som föreslås av utredningen.

Förbundet FÖR delaktighet och jämlikhets kommentar/ställningstagande:

Vi avstyrker utredningens förslag. I sak pekar utredningen på förbättringar som det finns behov av. Istället för att föreslå sådana förbättringar väljer utredningen att genom förslaget att ledsagning ska vara en del av insatsen personlig service och boendestöd att göra den ännu otydligare och öppna för att kommunernas riktlinjer ytterligare kommer att skiljas åt.

För att ledsagning ska kunna beviljas personer med grav synskada, blinda och dövblinda krävs en förändring av personkrets 3 eftersom rättspraxis utvecklats i en sådan restriktiv riktning att personer med dessa funktionsnedsättningar inte längre bedöms tillhöra LSS personkrets. Utredningen har medvetet valt att inte justera kriterierna för personkrets 3 som vore önskvärt, vilket vi beklagar.

Insatsen råd och stöd föreslås att ändras till särskilt expertstöd.

Förbundet FÖR delaktighet och jämlikhets kommentar/ställningstagande:

Om utredningens förslag, att insatsen råd och stöd istället benämns särskilt expertstöd, leder till att insatsen blir tydligare och mer träffsäker ser vi positivt på detta förslag. Vi betvivlar dock samtidigt att endast en namnändring leder till en sådan förändring. Andra stödformer än de som innefattas i det särskilda expertstödet behöver finnas tillgängliga.

Vi ser behov av att det finns ett coachande behovsanpassat stöd som uttalat står på den enskildes sida. Det kan till exempel bestå av att ge individuellt anpassad information om rättigheter och stödformer som finns och ge hjälp med att ansöka om sådana hen har behov av. Det finns också behov av samordnade insatser för att underlätta att behovet av de olika stödinsatser hen behöver i praktiken fungerar sett till hens behov, efterfrågan och självbestämmande.

Det finns också ett behov av juridisk hjälp i kontakt med myndigheter och förvaltningsdomstolar i form av rättshjälp. Frågan om rättshjälp har tagits upp till diskussion av utredningen men avvisats med motiveringen att handläggande myndighet och förvaltningsrätterna har ett utredningsansvar. Formellt gäller detta, men i praktiken fungerar det inte. Det vanligaste synsättet från både ansvarig myndighet och förvaltningsrätten är istället att det råder ett partsförhållande jämfört med vad som gäller i civilrättsliga mål.

Det faktum, vilket av utredningen framställs som ett problem, att enskilda får ett bättre utfall i rättsprocesser när de företräds av ett juridiskt ombud anställd av en assistansanordnare, pekar snarast på bristen i rättshjälp för alla andra sökande.

Personlig assistans – utredningens förslag

Rätten till insatsen personlig assistans

Utredningens förslag innebär att rätt till personlig assistans har bara den som fyllt 16 år om han eller hon på grund av stor och varaktig funktionsnedsättning behöver praktisk hjälp med

1. sin personliga hygien,
2. måltider,
3. klä av och på sig, eller
4. att kommunicera med andra.

Utredningen anser att den praktiska hjälpen där den enskilde har avgörande inflytande och får ett sammanhållet stöd, som utgår från den enskildes självbestämmande, och är inriktad på delaktighet i samhällslivet bör vara kärnan i insatsen personlig assistans.

Med utgångspunkt från detta ställningstagande kommer utredningen fram till att för barn under 16 år och för personer med psykiska funktionshinder är insatsen personlig assistans inte den insats som bäst tillgodoser dessa gruppers behov av stöd.

Utredningen föreslår istället två nya insatser, personligt stöd till barn under 16 år samt för den som på grund av stor och varaktig psykisk funktionsnedsättning har omfattande behov av hjälp som förutsätter ingående kunskaper om honom eller henne en särskild insats som benämns förebyggande pedagogiskt stöd.

Förbundet FÖR delaktighet och jämlikhets kommentar/ställningstagande:

De skäl som utredningen motiverar förslaget med är med exempel från utredning att dessa grupper inte kan hantera ett självbestämmande, att myndighetstillsynen är otillräcklig, risken att far illa inte kan kontrolleras, att inga utbildningskrav kan ställas på de personliga assistenterna, att beroendet av anhöriga förhindrar en frigörelseprocess med flera exempel.

Den problematik som utredningen redovisar som stöd för dessa förslag har inte bäring på insatsen personlig assistans, utan beror snarare på svårigheterna det innebär att leva i dagens Sverige med en omfattande funktionsnedsättning.

Förslagen har prägel av en vård- och objektsyn samt ger uttryck för en uppfattning att de funktionshinderpolitiska målen med utgångspunkt i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar inte gäller för barn under 16 år och för personer med psykiska funktionsnedsättningar.

Kommunsektorn föreslås som ansvarig huvudman för dessa insatser. Insatsernas konkreta innehåll är allmänt beskrivna. Med stor sannolikhet kommer utformning och innehållet i insatserna skilja sig från kommun till kommun och göras avhängig lokala riktlinjer och kommunens ekonomi. De som är beroende av ett personligt stöd kommer att tvingas till ”kommunarrest” och i praktiken förhindras att flytta till annan kommun. Kritiken mot utredningens förslag är massiv, inte minst från berörda grupper.

Förbundet FÖR delaktighet och jämlikhet är av uppfattningen att barn under 16 år och personer med psykiska funktionsnedsättningar ska ha rätt till insatsen personlig assistans. Vi avstyrker därmed utredningens förslag både med avseende på förslaget om att komplettera LSS med dessa två nya insatser och med avseende på att det endast är behov av praktisk hjälp som personlig assistans som ger rätt till insatsen personlig assistans. Endast behov som sådant av assistans ska avgöra rätten till insatsen personlig assistans. Därav följer att det grundläggande behovet annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade ska finnas kvar.

Begreppet grundläggande behov och tillämpade behovsbedömningar

Utredningen anser att insatsen personlig assistans även fortsättningsvis ska vara till för dem vars behov är av personlig och integritetskänslig art.

Förbundet FÖR delaktighet och jämlikhets kommentar/ställningstagande: Vi tolkar att utredningen därmed anser att nuvarande restriktiva rättspraxis som innebär att det endast är de delar av de grundläggande behoven som är av personlig och integritetskänslig karaktär som ska vara assistansberättigade.

Vi motsätter oss kraftfullt utredningens bedömning/förslag eftersom nuvarande bedömningskriterier allt eftersom de skärpts utsorterat allt fler från rätten till personlig assistans. Se vår beskrivning ovan.

FÖR avstyrker sammanfattningsvis samtliga av utredningens förslag avseende insatsen personlig assistans i denna del.

Huvudmannaskapet för LSS insatsen personlig assistans

Förbundet FÖR delaktighet och jämlikhets kommentar/ställningstagande:

FÖR instämmer i utredningens angivna skäl och förslag att insatsen personlig assistans ska ha ett samlat statligt huvudmannaskap. Samtidigt, som vi ovan beskriver, är det av avgörande betydelse att de påtagliga försämringar – som idag fått till följd att det är så gott som omöjligt att beviljas personlig assistans – i anslutning till övergången till ett samlat statligt huvudmannaskap ses över och undanröjs.

Det är nödvändigt att dagen bedömningsgrunder ändras. Idag krävs att behovet av insatsen personlig assistans för att ge rätt till assistansersättning måste uppgå till i genomsnitt 20 timmar per vecka i de delar av de grundläggande behoven som bedöms vara av personlig och integritetskänslig karaktär som ska vara assistansberättigade.

FÖRs bestämda uppfattning är att vid bedömningen av rätt till statlig personlig assistans ska all den tid som behövs för att tillgodose ett grundläggande behov vara assistansberättigande.

Ett statligt samlat huvudmannaskap för insatsen personlig assistans gör att en sådan konsekvensändring är nödvändig; att samtliga hjälpbehov som krävs för att tillgodose ett grundläggande behov är assistansberättigande.

I annat fall om en sådan konsekvensändring inte görs samtidigt med ett statligt övertagande av huvudmannaskapet kommer de av oss som idag är beviljad assistans enligt LSS, det vill säga kommunalt beslutad assistans, att förlora rätten till denna insats. Eller uttryckt med andra ord kommer ett sådant förfarande att oförsvarligt drabba dessa personer som får radikalt försämrade livsvillkor på ett sätt som i ett välfärdsland som Sverige inte ska kunna inträffa; borde vara politiskt omöjlig att genomföra. Dessutom strider en sådant förfarande mot FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar förbundet sig att inte försämma befintliga rättigheter och stödinsatser.

Utredningens förslag om årliga omprövningar av rätten till personlig assistans

Förbundet FÖR delaktighet och jämlikhets kommentar/ställningstagande:

Vi motsätter oss utredningens förslag att återinföra årliga omprövningar, som enligt utredningens uppfattning ska göras vart tredje år.

Det är ett illavarslande förslag. Erfarenheten av tvåårsomprövningarna är att dessa skapade en rättsosäkerhet, som innebar att ingen med visshet kunde känna sig trygg med att behålla beviljad assistansersättning utan därför tvingades leva med hotet att ett nytt rättsligt ställningstagande från Försäkringskassan vid en kommande omprövning skulle leda till att hen helt fråntogs sin personliga assistans eller att en stor del av assistanstimmarna drogs in. Detta kunde ske trots att hens funktionsnedsättning var densamma,

liksom hens assistansberoende och att detta inte hade förändrats sedan tidpunkten för gällande beslut som fattats av Försäkringskassan för flera år sedan.

Som sagt, en sådan rättsvidrig ordning betackar vi oss för som ett återinförande av årliga omprövningar skulle innebära.

Därtill strider en sådan ordning mot principen om gynnande besluts negativa rättskraft. Tanken bakom den principen är att hen som medborgare ska kunna känna sig trygg med att ett gynnande beslut som är avgörande för hens hela livssituation, som när det gäller personlig assistans därför inte ska kunna tas tillbaka, utan att det föreligger mycket starka skäl, som att det skett väsentligt förändrade förhållanden genom att hens funktionsnedsättning förändrats på ett sådant sätt att assistansbehovet kraftigt minskat eller inte längre föreligger.

Rätt till personlig assistans för personer som fyllt 65

Förbundet FÖR delaktighet och jämlikhets kommentar/ställningstagande:

Rätt till personlig assistans för personer som fyllt 65 år omprövas endast vid väsentligt ändrade förhållanden. Vi förutsätter att någon ändring av denna ordning inte kommer att ske vid ett statligt övertagande av huvudmannskapet.

Vår bestämda uppfattning är att det beslut den enskilde assistansberättigade har, som uppnått 65 år, ska överföras direkt som det ser ut, utan att på nytt tvingas ansöka om personlig assistans. Istället för att den enskilde ska behöva söka på nytt.

Det vore ovärdigt att utsätta den här gruppen för den oro det skulle innebära inte att garanters att oförändrat få behålla den personliga assistans hen är beviljad sedan tidigare.

Privata anordnare och ekonomisk ersättning för personlig assistans

Förbundet FÖR delaktighet och jämlikhets kommentar/ställningstagande:

Det har ofta gjorts gällande när bakåtsträvande krafter ondgjort sig över den personliga assistansens kostnadsutvecklingen att de privata anordnarna berikat sig genom höga vinstmarginal. Istället är det motsatta förhållandet som gäller; att vinstmarginalerna inom assistansmarknaden är betydligt lägre jämfört med andra marknader för privata välfärdsleverantörer, såsom primärvård, tandvård, omsorg och socialtjänst. De relativt låga vinstmarginalerna riskerar att begränsa möjligheterna för enskilda assistansberättigade att välja lämpliga anordnare bland annat med avseende på anordnarens förutsättningar att tillhandahålla utbildning för de personliga assistenterna, assistansberättigade, arbetsledare och företrädare.

En orsak till de ekonomiska svårigheter som idag kännetecknar stora delar av assistansmarknaden är att schablonersättningen per lämnad assistansstimme sedan flera år tillbaka inte höjts i nivå med kostnadsutvecklingen, särskilt allvarligt har detta varit för de personliga assistenternas löneutveckling.

Den personliga assistansens ersättningssystem

FÖR gör samma bedömning som utredningen att schablonbeloppet som ersättningssystem bör vara kvar.

Utredningen gör bedömningen att Schablonbeloppet inom assistansersättningen bör differentieras med hänsyn till dels om assistansen utförs under obekväm arbetstid, dels om assistenten lever i hushållsgemenskap med den som får assistansen.

Enligt utredningen bör schablonbeloppet differentieras på så sätt att när assistans utförs på obekväm arbetstid schablonen utgår med högre belopp än när assistansen utförs på övrig tid. Skillnaden bör baseras på ersättningen vid obekväm arbetstid enligt vanligt förekommande kollektivavtal i branschen.

Bedömningen ovan mynnar i följande konkreta förslag:

Fyra olika schablonbelopp avseende assistansersättning ska utgå för assistans som utförs under

1. icke obekväm arbetstid av en personlig assistent som lever i hushållsgemenskap med den försäkrade,
2. obekväm arbetstid av en personlig assistent som lever i hushållsgemenskap med den försäkrade,
3. icke obekväm arbetstid av en personlig assistent som inte lever i hushållsgemenskap med den försäkrade, och
4. obekväm arbetstid av en personlig assistent som inte lever i hushållsgemenskap med den försäkrade.

Förbundet FÖR delaktighet och jämlikhets kommentar/ställningstagande:

Vi tillstyrker en differentierad schablon som innebär att ett högre belopp utgår för arbete på obekväm arbetstid, men avstyrker att detta förslag inte ska gälla en anställd assistent som den assistansberättigade lever i hushållsgemenskap med.

Vi motsätter oss utredningens förslag att schablonbeloppet för assistans som utförs av en assistent som lever i hushållsgemenskap med den assistansberättigade ska utgå med lägre belopp än för övriga assistenter.

Utredningen framför uppfattningen att schablonersättningen är väl avvägd. Det faktiska förhållandet är istället att den under flera år släpat efter och inte höjts i takt med den allmänna löneutvecklingen. Den allra största delen av ersättningen utgörs av lönekostnader, en eftersläpning i ersättningsnivå riskerar därför att försvåra rekryteringen av kompetenta personliga assistenter och urholka kvaliteten på den personliga assistansen.

Vi ställer som ett rimligt krav att ersättningsnivån följer den allmänna löneutvecklingen.

Sjuklönekostnader

Utredningen föreslår att sjuklönekostnader ska ingå i schablonersättningen.

Om sjuklönekostnaderna skulle ingå i schablonersättningen gör utredningen bedömningen att det skulle innebära en höjning av schablonen 2018 med en procent, vilket motsvarar tre kronor.

Förbundet FÖR delaktighet och jämlikhets kommentar/ställningstagande:
Våra beräkningar, som vi delar med arbetsgivarorganisationen KFO, säger att en höjning av schablonbeloppet med 3 kr är för lågt för att täcka de faktiska kostnaderna.

För de som driver assistansen i egen regi krävs att sjuklönekostnaden anpassas till deras särskilda förutsättningar.

Dessa personer ska var 6e månad avräkna timmar och pengar. Det innebär att höga sjuklönekostnader, som inte kan påverkas av den enskilde assistansberättigade/arbetsgivaren, inte kan täckas under innevarande avräkningsperiod. Detta kommer att drabba dennes privatekonomi och riskerar att leda till ekonomiskt obestånd.

Om ersättning för sjuklön ingår i schablonbeloppet medför det därför att det kommer att bli omöjligt att driva assistansen i egen regi ifall inte detta kan hanteras inom ramen för den föreslagna förändringen.

En möjlig lösning är att fortsätta att se sjukdom hos assistenten som en tillfällig utökning av assistansen. Det vill säga man erhåller kostnaden för sjuklönen/vikarien. Alternativa lösningar kan vara att ett system riggas som innebär att den faktiska sjuklönekostnaden ersätts, att 6 års avräkningen ersätts med en årlig avräkning av både timmar och pengar eller att vid behov fördela kostnader för sjuklöner över flera avräkningsperioder.

Kvalitet, uppföljning och tillsyn

Utredningen anser att regelverket för systematiskt kvalitetsarbete med tillhörande föreskrifter och allmänna råd, ger förutsättningar för att säkerställa kvaliteten i olika LSS verksamheter.

Trots det finns det brister inom många enskilda LSS-verksamheter som inte nås med nuvarande kvalitetssystem och tillsynsarbete.

Genom media, till exempel har Uppdrag granskning, uppmärksammat direkta missförhållanden, som bland annat tagit sig uttryck i trakasserier och isolering av boenden som upplevts som störande. Företeelser som inte skulle ha inträffat om kvalitets – och tillsynsarbetet fungerat tillfredsställande.

Kvalitets – och tillsynsarbetet måste ständigt stämmas av mot verkligheten och löpande uppdateras.

Övrigt

Det är med stor besvikelse vi konstaterar att frågan om assistans under sjukhusvistelse inte tagits upp av utredningen.

Dagens ordning innebär att en person som är beviljad assistansersättning endast om särskilda skäl föreligger har rätt att under en begränsad tid under en sjukhusvistelse behålla sin personliga assistans. Konsekvensen blir att hen inte får sina behov tillgodosedda på ett rimligt sätt på grund av att sjukhuspersonalen inte har rätt kompetens och för att sjukhusets personalresurser är allt för begränsade för att tillgodose hens behov av assistans. Nuvarande regelverk innebär också att vid en längre sjukhusvistelse måste hens personliga assistenter på grund av att ingen ersättning utgår till deras löner sägas upp.

Avslutning

Vi har koncentrerat oss på de delar där vi har vår huvudsakliga kompetens och som omfattas av egna erfarenheter av att leva med funktionsnedsättningar.

Sammantaget, trots att vårt remissvar inte, innebär att vi gjort en grundlig genomgång av utredningens bedömningar och förslag i sin helhet, är vår bedömning att utredningen har så pass stora brister och svagheter att den inte kan ligga till grund för ett politiskt förändringsarbete av LSS.

Därtill har utredningen alltför ensidigt bundit upp sig till utredningsdirektivet, varför den övergripande hanteringen av utredningsuppdraget; allt från valda frågeställning och problembeskrivningar till lagda förslag dominerats av ett besparingsperspektiv.

Lund dag som ovan

Vänliga hälsningar
Förbundet FÖR delaktighet och jämlikhet
Gm
Lars Hagström, ordförande